
Regionalno putovanje tima Centra za civilno-vojne odnose

Datum
sep. '08.
22.

Sonja Stojanović sa Mladenom Staničićem, direktorom Instituta za međunarodne odnose, Zagreb, septembar 2008.

Istraživači Centra u poseti Centru za bezbednosnu saradnju-RACVIAC, septembar 2008.

Denis Hadžović predstavlja aktivnosti Centra za sigurnosne studije, Sarajevo, septembar 2008.

Istraživači u poseti CEDEM-u, Podgorica, septembar 2008.

Ispred IDM, Tirana, septembar 2008.

Tim Centra za civilno-vojne odnose, sastavljen od istraživača Beogradske škole za studije bezbednosti (BŠSB) i spoljnih saradnika Centra, obišao je region Zapadnog Balkana u periodu od 14. do 21. septembra 2008. godine.

Cilj studijske posete Zagrebu, Sarajevu, Podgorici, Tirani i Skoplju bio je da se istraživači što bolje upoznaju sa procesima integracija, reforme sektora bezbednosti kao i sa stanjem studija bezbednosti u ovim zemljama, te da ojačaju kontakte i saradnju sa srodnim ekspertskim organizacijama. Sastanci su organizovani sa predstavnicima relevantnih nevladinih organizacija, državnih i akademskih institucija i tom prilikom potpisani su sporazumi o saradnji sa sledećim organizacijama: Institutom za međunarodne odnose iz Zagreba, Centrom za sigurnosne studije iz Sarajeva, Institutom za demokratiju i medijaciju iz Tirane i Analitikom iz Skoplja.

Zagreb

Prvi radni dan istraživača počeo je posetom Institutu za međunarodne odnose (www.imo.hr) iz Zagreba s kojim je potpisan i prvi sporazum o saradnji. Institut je jedna od vodećih organizacija u Hrvatskoj za istraživanja procesa evropskih integracija, ekonomskog razvoja, međunarodnih odnosa i bezbednosti. Tim Centra dočekali su direktor Instituta, dr.sc. Mladen Staničić i istraživač saradnik mr Sandro Knezović. Na sastanku su razmenjena iskustva o organizaciji istraživačkog rada i finansiranju javnih instituta i nevladinih organizacija, kao i potencijalnim temama za zajednička istraživanja. Od posebnog interesa za tim Centra bila su istraživanja o delotvornosti strategije komunikacija pristupanja NATO Vlade RH. Na sastanku je dogovorena razmena publikacija.

Veći broj istraživača posetio je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, (www.ffzg.hr) i to Odsjek za sociologiju. Istraživače su primili dr Ozren Žunec, redovni profesor na ovom fakultetu i njegovi saradnici Petra Rodik i Kruno Kardon. S obzirom da su prof. Žunec i njegovi saradnici aktivni na predmetu Sociologija vojske i rata, rasprava se najvećim delom vodila o reformi vojske u Hrvatskoj i Srbiji, kao i o trenutnoj političkoj situaciji u pomenutim državama. Razgovarano je i o aktuelnom projektu Odsjeka za sociologiju "Vojna kultura i identitet Oružanih snaga Republike Hrvatske,.". Osim toga, prepoznati su mogući oblici saradnje u različitim publikacijama i časopisima. Obe strane su bile veoma zainteresovane za objavljivanje radova u časopisu *Polemos*, odnosno u časopisu *Bezbednost Zapadnog Balkana*.

Sledeći sastanak istraživača Beogradske škole za studije bezbednosti se održao 14 km severno od Zagreba u mestu Rakitje gde je posećen RACVIAC - Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Centre (www.racviac.org). U RACVIAC-u, tim Centra primio je ambasador Hedžad S. Hadžimusić, direktor, dok su bili prisutni i rukovodioci pojedinih sektora - oficiri iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Albanije, kao i stručni saradnici iz Nemačke i Austrije. Tema razgovora i kasnije rasprave ticala se organizacije RACVIAC-a, odnosno strukture, oblasti delovanja i planova ovog Centra koji se trenutno nalazi u fazi reorganizacije, poput drugih regionalnih inicijativa osnovanih pod okriljem Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope, koji je nedavno transformisan u Regionalni savet za saradnju. Nakon kratkog upoznavanja, započela je rasprava o predstojećim projektima, regionalnoj saradnji i budućem mestu RACVIAC-a u podsticanju saradnje na planu bezbednosti Zapadnog Balkana i održavanja stabilnosti regiona. Zaključak je bio da je za regionalnu

stabilnost najbitnije da države Zapadnog Balkana aktivno učestvuju u evropskim i evro-atlantskim integracijama, da najveći izazov bezbednosti jesu organizovani kriminal i korupcija, te da je potrebno nastaviti rad u pravcu izgradnje i jačanja poverenja u regionu.

Sarajevo

Drugog dana obilaska zemalja regiona, 16. septembra, delegacija Centra za civilno-vojne odnose posetila je Sarajevo, gde se u Centru za sigurnosne studije (CSS) (www.css.ba) susrela i razgovarala sa Denisom Hadžovićem i njegovim saradnicima. CSS je nevladina organizacija, aktivna u smislu podsticanja debate o bezbednosnim pitanjima i promovisanja te podrške procesima demokratizacije u spoljnoj i unutrašnjoj politici Bosne i Hercegovine. Domaćini su posebno istakli značaj kampanje za predaju ilegalnog oružja građana i smanjenje njegove upotrebe prilikom proslava. Ova akcija daje značajne rezultate, a istraživači BŠSB su joj se pridružili noseći majice sa pozivom „Pobedimo oružje!“ koje su dobili na poklon od domaćina. Na kraju sastanka potpisan je sporazum o saradnji.

Nakon toga, realizovana je poseta Direktoratu za evropske integracije Saveta ministara Bosne i Hercegovine (www.dei.gov.ba), gde se delegacija Centra upozнала sa njegovim rukovodiocem Osmanom Topčagićem. Ukratko je predstavljena hronologija integracija BiH, ciljevi u predstojećem periodu, a zatim i problemi koje je potrebno prevazići da bi on bio uspešno okončan. Topčagić je veoma otvoreno obrazložio specifične izazove sa kojima se Bosna i Hercegovina na ovom putu susreće, oličenim u ulozi Visokog predstavnika, nedovoljnom razvoju institucionalnih kapaciteta, revidiranju dejtonskog Ustava, razlikama između entiteta.

Tim Centra su na kraju posete Sarajevu ugostili i predstavnici Regionalnog saveta za saradnju (RCC) (www.stabilitypact.org), naslednika Pakta za stabilnost Jugoistočne Evrope. Dr Jelica Minić, zamenica generalnog sekretara i šefica ekspertske grupe, i g. Efrema Radeva, viši ekspert za bezbednosnu saradnju, predstavili su gostima funkcije Saveta, od kojih je najznačajnija uloga posrednika između regionalnih inicijativa i donatorske zajednice. Ukazano je na očekivane prepreke daljem razvoju regije, između ostalog, energetske probleme i probleme infrastrukturnog razvoja, kao i napore koje Savet čini radi njihovog prevazilaženja. Suštinu postojanja ove organizacije najbolje je opisao Efrema Radev, zadužen za inicijative u oblasti bezbednosti, ukazujući na potrebu povezivanja “ogoljenih nerava” regije u funkcionalnu mrežu, odnosno “nervni sistem”, koji treba da omogući kvalitetnu komunikaciju između donosilaca odluka.

Podgorica

Prva organizacija koju je tim Centra posetio u Crnoj Gori bio je Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) (www.cedem.cg.yu). Za razliku od CCVO koji je pretežno fokusiran na sektor bezbednosti i proces njegove reforme, oblast CEDEM-ovih aktivnosti je šira i uključuje brojne aspekte tranzicije. CEDEM se najviše prepoznaje u crnogorskoj javnosti po redovnim istraživanjima javnog mnjenja i analizama političkih trendova. Tokom sastanka najviše reči je bilo o aktuelnim projektima dve organizacije i mogućim oblastima saradnje. Za aktivnosti CCVO najrelevantnija su CEDEM-ova istraživanja stavova javnog mnjenja o ulasku Crne Gore u NATO i poverenja u vojsku i druge institucije sektora bezbednosti, kao i rad na indeksu demokratije. Sporazum o saradnji CCVO i CEDEM je potpisan u junu 2008. godine.

Nansen dijalog centar (NDC) (www.ndcmn.org) u Crnoj Gori je deo mreže “Balkanskog dijaloga projekta” čija

je misija promocija dijaloga kao osnovne forme za rešavanje ključnih društvenih i političkih problema. Najinteresantniji deo rada NDC za predstavnike CCVO jeste publikovanje kvartalnih „Watchdog“ izveštaja o procesu pridruživanja Crne Gore evroatlantskim integracijama. U ovim izveštajima, kao i tokom razgovora sa Borisom Raonićem koji je koordinator projekata NDC, dominantan je bio kritički stav vezan za transparentnost rada Ministarstva odbrane RCG i drugih državnih institucija povodom priključenja Crne Gore NATO i kvaliteta informacija koje se u tom cilju pružaju stručnoj i široj javnosti.

Za razliku od predstavnika NDC, Savo Kentera, direktor Centra za međunarodne odnose (www.cir.cg.yu), smatra da se proces pridruživanja Crne Gore NATO-u odvija na transparentan i demokratski način. Predstavnicima Centra za međunarodne odnose uključeni su u proces izrade strateških dokumenata iz domena odbrane Crne Gore i vodeća su organizacija za obuku u pitanjima reforme sektora bezbednosti i neformalnu diplomatiju s ciljem pristupanja Crne Gore NATO. U skladu sa namerom da istraživački prati proces reformi u sektoru bezbednosti Crne Gore, Centar za međunarodne odnose će u narednom periodu organizovati konferenciju na kojoj bi bila sumirana dosadašnja dostignuća u tom procesu, rečeno je istraživačima BŠSB. Na sastanku je razgovarano o mogućim oblicima saradnje kao što su zajedničke obuke i razmena publikacija.

Iako je Institut za strategijske studije i projekcije (www.isspm.org) situiran kao institucija nevladinog društva sa fokusom na proces ekonomskih reformi, predstavnici dve organizacije su utvrdili da postoji prostor za projekte koji bi omogućili zajednički rad istraživača iz različitih oblasti. Iskustva i znanje iz oblasti ekonomije i ekonomske projekcije i analize su naročito primenljive u CCVO projektu „Mapiranje i monitoring sektora bezbednosti“ i na pripremi konferencije „Ekonomija i bezbednost“.

Tirana

Četvrti dan regionalnog putovanja tim CCVO proveo je u Tirani. Ministarstvo odbrane Albanije (www.mod.gov.al) je bila prva institucija koju su istraživači posetili, gde im se najpre obratio zamenik direktora Direktorata za evroatlantske integracije i politiku odbrane, Astrit Đunkši. On je započeo svoje izlaganje rekavši da Albanija nema neprijatelja u regionu. Od 1992. godine usvojene su tri strategije nacionalne bezbednosti, a vojne snage značajno redukovane. Strateški cilj ove zemlje jesu evroatlantske integracije, za šta postoji veoma velika podrška javnosti (90%). Stanovnici Albanije prihvataju sve inicijative sa Zapada ne zahtevajući analizu troškova i dobiti ili posledica po suverenitet, a jedna od opaski je bila i da „Albanci saveznike ne biraju racionalno, već po intuiciji“. Usledilo je obraćanje gospođe Ivis Nočke, šefice Kancelarije za monitoring albanskog Ministarstva odbrane. Uloga Kancelarije je da prati donatorske priloge za pojedine programe i projekte podrške Vojsci i Ministarstvu i u tome se suočava sa problemima koordinacije i razlikama u administrativnom i vojnom sistemu subordinacije.

Albanski institut za nacionalne poslove (www.ina.org.al) je nezavisni think-tank osnovan 2001. godine sa ciljem konsolidacije i razvoja društva i institucija u Albaniji, unapređenja nacionalne bezbednosti, društvenog i ekonomskog razvoja zemlje, zaštite ljudskih prava i evropskih integracija. Sa predstavnicima ove organizacije razmenjena su gledišta o reformi policije i obaveštajnih službi u Albaniji na osnovu podataka iz „Specijalnog izveštaja“, godišnje publikacije ove organizacije. Iskazana je obostrana spremnost za ispitivanje mogućnosti za saradnju.

Poslednja organizacija koju su predstavnici CCVO posetili u Albaniji bila je Institut za demokratiju i medijaciju

(IDM) (www.idmalbania.org) sa kojim je već ostvarena saradnja kroz razmenu publikacija i uzajamne posete predavača. Misija ove organizacije je izgradnja demokratskog i prosperitetnog društva naklonjenog evroatlantskim integracijama kroz posredovanje između institucija, grupa i zajednica, a naročito putem uspostavljanja poverenja i saradnje između građana i policije. IDM je, naime, vodeća organizacija za monitoring sprovođenja petogodišnje strategije reforme policije. Pored toga, IDM je prepoznat kao vodeća nezavisna organizacija u zemlji za istraživanja i obuke vezane za reformu sektora bezbednosti i to je razlog zbog koga je sa predsednikom ove organizacije, Sotirakom Hronijem, potpisan sporazum o saradnji. Razgovaralo se o zajedničkim istraživačkim stremljenjima i mogućnostima za saradnju na projektima „Ekonomija i bezbednost“, „Mapiranje i monitoring sektora bezbednosti“, kao i u istraživanju problematike privatizacije bezbednosti.

Skoplje

U Makedoniji su istraživači Centra posetili think-tank „Analitiku“ i Institut za odbrambene i mirovne studije, čiji su predstavnici bili veoma predusretljivi izdvajajući vreme za ove susrete i tokom vikenda.

Analitika (www.analyticamk.org) je neprofitna i nezavisna istraživačka institucija s kojom je Centar već ostvario saradnju pre svega objavljujući tekstove njenih saradnika u časopisu Bezbednost Zapadnog Balkana. Misija Analitike je da podržava pojedince i institucije čiji je cilj pospešivanje demokratizacije i dobrog upravljanja u Makedoniji i na Zapadnom Balkanu. Analitika je razvila nekoliko programa: „Program analize i preporuke praktične politike i administracije“, „Program spoljne politike i bezbednosti“, „Poljoprivreda, ruralni razvoj i životna sredina“, „Zagovaranje EU aproksimacije i integracije“ i „Energija i infrastruktura“. Rezultati istraživanja su dostupni u formi predloga praktične politike na engleskom jeziku i postavljeni su na veb-sajtu organizacije. Ova organizacija je zainteresovana za dodatno usavršavanje za istraživanja iz oblasti bezbednosti. Analitika i Centar za civilno-vojne odnose su potpisali sporazum o saradnji.

Institut za odbrambene i mirovne studije je deo Filozofskog fakulteta Univerziteta u Skoplju (www.fzf.ukim.edu.mk). Razvio je dodiplomske i master programe mirovnih i odbrambenih studija za koje postoji veliko interesovanje, a priprema i bezbednosne studije: dodiplomske i posleodiplomske programe. Institut je posebno zainteresovan za razvoj regionalnih programa razmene istraživača koji će biti deo bolonjskog sistema obrazovanja. Istraživači Centra su se susreli sa dekanom Filozofskog fakulteta, profesorima i saradnicima na ovom institutu, a na sastanku se govorilo o glavnim izazovima u makedonskom društvu i dostignućima i preprekama u reformi sektora bezbednosti i bezbednosnim integracijama. Saradnici Instituta saraduju u časopisu Savremena makedonska odbrana a pripremaju i druge publikacije.

Šta planiramo dalje?

Predstavnici svih organizacija koje smo posetili dobili su poziv da nam uzvrate posete, pošalju svoje radove kako bi bili objavljeni u časopisu Bezbednost Zapadnog Balkana i izaberu kandidate za stipendiju za istraživače iz regiona. Odabrani kandidati imaju priliku da kroz praktičan rad u Centru steknu uvid u metodologiju istraživanja u Centru i pomognu da se razvijaju konkurentni projekti istraživanja regionalnog fokusa.